

Fund af småsommerfugle fra Danmark i 2011 (Lepidoptera)

Otto Buhl, Per Falck, Ole Karsholt, Knud Larsen & Flemming Vilhelmsen

Buhl, O., P. Falck, O. Karsholt, K. Larsen & F. Vilhelmsen: Records of Microlepidoptera from Denmark in 2011 (Lepidoptera).
Ent. Meddr 80: 99-118. Copenhagen, Denmark 2012. ISSN 0013-8851.

This article reports and comments on interesting Danish Microlepidoptera collected in 2011 and include remarkable findings from previous years. The classification and nomenclature follow the new Danish checklist (Karsholt & Stadel Nielsen, *in press*).

Ten species are reported as new to the Danish fauna, most of them collected in light traps, especially in the island of Bornholm: 1) *Agonopterix bipunctosa* (Curtis, 1850) (Depressariidae) and 2) *Monochroa sepicolella* (Herrich-Schäffer, 1854) (Gelechiidae): one specimen of each in light traps in Bornholm; 3) *Phalonia udana* (Guenée, 1845) (Tortricidae), which has been shown to be distinct from *P. manniana* (FR.), seems to be widely distributed in Denmark; 4) *Aethes fennicana* (Hering, 1924) (Tortricidae): three specimens were collected in a light trap in the island of Lolland; 5) *Epinotia cinereana* (Haworth, 1811) (Tortricidae), which has been shown to be distinct from *E. nisella* (Cl.), has been found in several districts but is much rarer than the latter; 6) *Wockia asperipunctella* (Bruand, 1851) (Urodidae) is recorded from one specimen found in Bornholm in 1984; 7) *Sciota fumella* (Eversmann, 1844) (Pyralidae) was found in 10 specimens collected in light traps in Bornholm during the first week of July, together with one specimen of 8) *Sciota lucipetella* (Jalava, 1978) (Pyralidae); 9) *Ephestia unicolorella* Staudinger, 1881 (Pyralidae): one specimen was collected in a light trap in western Jutland, and 10) *Pseudobisselia terrestrelus* (Christoph, 1885) (Crambidae): one specimen of this southern species was collected in a light trap south of Copenhagen in the same night (3th July) as the two above mentioned *Sciota* species. We moreover record an imported species, *Zelleria oleastrella* (Millière, 1864) (Yponomeutidae), which has not earlier been found in Denmark.

The *Oegoconia* species, which in previous lists was dealt with as *O. caradjai* Popescu-Gorj & Căpușe, 1965, has turned out to be *O. novimundi* Busck, 1915. We can moreover report findings of larvae of *Yponomeuta irrorella* (Hb.) on *Malus*, where larvae occurred singly and apart from nests of other *Yponomeuta* species.

The total number of Danish Depressariidae is now 46, Gelechiidae 178, Tortricidae 387, Urodidae 1, Pyralidae 78 and Crambidae 123. This results in a total of 1584 species of Microlepidoptera found in Denmark. The total amount of Macrolepidoptera recorded from Denmark is now 967, bringing the number of Danish Lepidoptera to a total of 2551 species. There are moreover 10 species on the so-called observation list, containing species of uncertain status, which was erected in 2009.

Correspondance to: Småsommerfuglelisten, Zoologisk Museum, Universitetsparken 15, DK-2100 København Ø, Denmark (e-mail: okarsholt@snm.ku.dk).

Pyrilidae	SJ	EJ	WJ	NWJ	NEJ	F	LFM	SZ	NWZ	NEZ	B	I alt
<i>Aphomia zelleri</i> (Joan.)							72	4		1	112	189
<i>Oncocera semirubella</i> (Sc.)		66	7				21	12	130	31	77	344
<i>Myelois circumvoluta</i> (Fourc.)		3				1	16	40	5		389	454
<i>Euchromius ocella</i> (Hw.)												0
<i>Crambus heringiellus</i> HS.											7	7
<i>Catoptria verellus</i> (Zinck.)							21	1		308	81	411
<i>Schoenobius gigantella</i> (D.& S.)		6					52			5	3	66
<i>Cynaeda dentalis</i> (D.& S.)								48			5	53
<i>Evergestis extimalis</i> (Sc.)		2	1				37	54	20	10	123	247
<i>Evergestis aenealis</i> (D.& S.)							2	12			113	127
<i>Udea ferrugalis</i> (Hb.)	18	29	144	13			39	26			73	342
<i>Loxostege turbidalis</i> (Tr.)											2	2
<i>Loxostege sticticalis</i> (L.)		6	2				13	12		2	226	261
<i>Pyrausta aerealis</i> (Hb.)							2	1			3	6
<i>Nascia cillialis</i> (Hb.)		25					10	23			38	96
<i>Sitochroa palealis</i> (D.& S.)		34					2	6	10	9	55	116
<i>Ostrinia palustralis</i> (Hb.)							2				24	26
<i>Mecyna flavalis</i> (D.& S.)												0
<i>Palpita vitrealis</i> (Rossi)		1					2				1	4
<i>Nomophila noctuella</i> (D.& S.)	3	3	34	6			19	31		2	157	255
Samlet registrering	21	175	188	19		1	310	270	165	368	1489	3006
Antal fældeindberetninger med pyralider	5	6	32	5	4	2	48	17	1	14	24	158

Tabel 1. Pyralider registreret fra automatiske lysfælder i Danmark i 2011.

Tabel 1. Pyralidae and Crambidae recorded from automatically operating light traps in Denmark in 2011.

Denne oversigt over fund af nye, sjældne og biologisk eller faunistisk set interessante småsommerfugle er udarbejdet efter de samme retningslinjer som de 32 foregående årslistes publiceret i Entomologiske Meddelelser.

I Danmark begyndte vejret i 2011 hvidt og koldt, udviklede sig til et dejligt forår i april-maj, gav en rigelig våd sommer samt et blæsende efterår og sluttede gråt. Tirsdag den 8. marts viste et af de første forårstegn sig, da hassel og el udsendte pollen. I slutningen af marts, efter forårsjævndøgn, begyndte foråret så småt tirsdag den 22. marts med 15,3°C. April gjorde sig bemærket ved at være blæsende i den første halvdel, men ellers blev april den hidtil varmeste i den danske vejrhistorie med en gennemsnitlig temperatur på 9,9°C, som er hele 4,2°C varmere end normalen. Maj måned lagde lidt køligt ud, og natten til 3. maj fik vi udbredt nattefrost. Årets første sommerdag kom dog allerede den 9. maj, hvor temperaturen kom over de 25°C i SJ.

Fem gange i juni (6., 8.-9., 16., 22. og 29.-30.) anedes konturerne af den sommer, som mange nok vil huske som endog meget våd. Stort set hele Storkøbenhavn blev om aftenen 2. juli ramt af et overordentligt voldsomt skybrud, der medførte omfattende vandskader på veje og bygninger. Juli 2011 var et vådt bekendtskab; faktisk var godt og vel to tredjedele af dagene i juli dage med nedbør. I alt regnede det 113 mm ud over hele landet mod normalt 66 millimeter. Selv om juli var våd, så havnede den alligevel i den lune ende af skalaen. Gennemsnitstemperaturen for måneden sluttede på 16,4°C mod normalt 15,6°C. Den megen regn bevirkede underskud af solskinstimer.

Sommeren 2011 (juni-juli-august) blev med en samlet nedbør på 321 millimeter den næstvådeste, siden DMI begyndte at indsamle nedbørmålinger i 1874. Alle 3 sommer-måneder var mere våde end normalt.

Ifølge klimanormalerne får den vestlige del af landet mest regn, men i denne sommer måtte den syd- og østlige del af landet tage fra. Den region, der fik mest, var Fyn med

372 mm, mens Midt- og Vestjylland helt usædvanligt fik mindst med 271 mm. August gav 6 markante regnvejr – flere med skybrud (1., 6., 8., 14., 21.-22. og 26.-27.).

Som august var september på skift blæsende og våd. Den sidste uge af september gav dog smukt vejr med solskin og maksimumtemperaturer op til 20-22°C i de centrale sydlige dele af landet. Dagen 1. oktober blev meget varm i Danmark. Faktisk blev den (med op til 26,9°C) så varm flere steder i de sydlige landsdele, at den gav ny absolut varmere rekord for måneden og den første sommerdag (over 25°C) målt nogensinde i oktober. Natten til 9. oktober kom den første nattefrost. November blev meget tør. De første 20 døgn gik med dis, tåge og overskyet vejr, men – hvad der er meget usædvanligt – stort set uden nedbør. Et højtryk lå massivt over landet eller lidt øst eller sydøst for os. Det holdt lavtryk og fronter vestfra helt i skak i den måned, som ellers på papiret er årets mest regnfulde; den 27.-28. november kom en heftig storm forbi.

Vi kan i denne liste berette om 10 arter, der er nye for den danske fauna: *Agonopterix bipunctosa* (Curtis, 1850) (Depressariidae), *Monochroa sepicolella* (Herrich-Schäffer, 1854) (Gelechiidae), *Phalonidia udana* (Guenée, 1845), *Aethes fennicana* (Hering, 1924) og *Epinotia cinereana* (Haworth, 1811) (Tortricidae), *Wockia asperipunctella* (Bruand, 1851) (Urodidae), *Sciota fumella* (Eversmann, 1844), *Sciota lucipetella* (Jalava, 1978), *Ephestia unicolorella* Staudinger, 1881 og *Pseudobissetia terrestrellus* (Christoph, 1885) (Crambidae). Desuden omtaler vi en indslæbt art, *Zelleria oleastrella* (Millière, 1864) (Yponomeutidae), der ikke tidligere har været fundet i Danmark.

Antallet af danske Depressariidae er nu 46, Gelechiidae 178, Tortricidae 387, Urodidae 1, Pyralidae 78 og Crambidae 123. Det samlede antal Microlepidoptera (familierne Micropterigidae-Crambidae) fundet i Danmark er nu 1584. I 2011 blev der tilføjet 3 arter til listen over danske Macrolepidoptera (Bech *et al.*, 2012), hvorefter denne omfatter 967 arter. Der er således kendt 2551 sommerfuglearter fra Danmark. Desuden er der 10 arter af Microlepidoptera på den særlige observationsliste, der blev oprettet i 2009.

Der blev i 2011 rapporteret 38 nye distriktsfund, hvilket er over gennemsnittet for de senere år. Vi beretter desuden om følgende fund af særlig interesse: Af *Captotriche angusticollella* (Dup.), som tidligere var kendt i et eksemplar fra Lolland, blev der fundet et eksemplar i NEZ; af *Caloptilia fidella* (Reutti), som siden 2007 har været kendt fra Bornholm, blev der i 2011 fundet et eksemplar i WJ; af *Phyllonorycter mespilella* (Hb.), som vi sidste år rapporterede som ny for Danmark fra LFM: Frejlev, blev der fundet en del larver på samme lokalitet samt ved Fuglsang; af *Coleophora ballotella* FR., som i 2010 blev fundet i tre eksemplarer på B og i LFM, blev der fundet yderligere et eksemplar på Bornholm; *Blastobasis lacticolella* Rbl., som vi rapporterede som ny for Danmark i 2010, blev genfundet på den ene af sine lokaliteter i NEZ; af *Monochroa divisella* (Dougl.), der hidtil har været kendt i fire danske eksemplarer, senest i 1976, blev der fundet et eksemplar på Bornholm; af *Ecpyrrhorhoe rubiginalis* (Hb.), der var kendt i to eksemplarer fra Bornholm, blev der fundet yderligere et eksemplar samme sted, og af *Diasemia reticularis* (L.), som ikke har været fundet siden 1980'erne, blev der fanget fire eksemplarer på Bornholm. Desuden blev en række sjældne arter fra de senere år (fx *Epinotia pusillana* (Pey.), *Hellinsia inulae* (Zell.), *Sciota rhenella* (Zinck.), *Selagia argyrella* (D. & S.) og *Pediasia luteella* (D. & S.)) genfundet, og der er således håb om, at de kan have etableret populationer i Danmark.

I lighed med de foregående år bringer vi i tabel 1 en oversigt over (især) migrerende pyralider, der er indberettet fra automatiske lysfælder – og kun fra disse fælder, idet øvrige indberetninger om de pågældende arter er ret sporadiske. Sådanne 'træksommerfugle' omtales kun i listen, hvis de repræsenterer nye distriktsfund, eller hvis der er tale om særligt sjældne arter.

Sammenskrivningen af alle tidligere lister over fund af småsommerfugle siden tillægget til C. S. Larsens fortegnelse (1927) er nu blevet opdateret (Buhl (*ed.*), 2012), således at

den også indeholder oplysningerne fra 2010-listen (Buhl *et al.*, 2011). Den findes nemmest på følgende adresse: <http://zoologi.snm.ku.dk/Forskning/Entomology/>.

Som nævnt øverst i denne indledning er formålet med disse årlige lister at publicere fund af nye, sjældne og biologisk eller faunistisk set interessante småsommerfugle. Det grundlæggende kriterium for udvælgelsen af fund til listen er, at disse skal indeholde nye oplysninger. Derfor gentages fund af sjældnere arter fra allerede kendte lokaliteter kun i mindre omfang. Herved adskiller småsommerfuglelisterne sig fra de årlige fundlister over Macrolepidoptera, der publiceres som tillæg til *Lepidoptera* (Bech *et al.*, 2012). Nye distriktsfund skal verificeres af en af listens forfattere.

Sommerfuglenes systematik gennemgår i disse år betydelige ændringer på alle niveauer, især baseret på molekylære undersøgelser. Disse ændringer afspejles i Revideret fortegnelse over Danmarks sommerfugle (Karsholt & Stadel Nielsen, *in press*). Den systematiske opdeling, rækkefølgen og nomenklaturen samt opdelingen af Danmark i distrikter følger nævnte liste. Fund af præimaginale stadier medtages normalt kun, hvis der foreligger klækket materiale. Navne på planter følger "Dansk flora" (Frederiksen *et al.*, 2006). Forkortelser af autornavne følger Karsholt & Nielsen (1976: 91-95), og forkortelsen ZMUC henviser til Zoologisk Museum, København. Lokalitetsangivelserne følger Kort- & Matrikelstyrelsens kortbog *Danmark 1:100.000. Topografisk Atlas* (5. udg., 2001), således at de i forbindelse med distriktsangivelserne kan findes entydigt i denne bog.

Småsommerfuglelisten er et kollektivt produkt, men i de tilfælde, hvor enkeltpersoner har leveret grundige kommentarer til en art, anføres de ansvarliges navne i parentes efter kommentarerne, på samme måde som finderne angives i parentes efter de enkelte fund. Næste årsliste vil blive udarbejdet efter de samme retningslinjer. Indberetninger om fund af småsommerfugle fra 2012 bedes sendt til ovenstående adresse eller på e-mail (okarsholt@snm.ku.dk) senest i forbindelse med Entomologisk Årsmøde.

ERIOCRANIIDAE

Eriocrania chrysolepidella Zell. SZ: PG64 Grydebjerg Skov, i antal 15.iv.2011 (K. Gregersen). **Ny for SZ.**

NEPTICULIDAE

Stigmella minusculella (HS.). B: WB00 Nexø, antal 1a. 12.-20.vi. og 12.-15.viii.2011, *Pyrus communis* (Pære) (P. Falck). **Ny for B.** Eksemplarer klækket om foråret har alle sortbrunt hoved, mens eksemplarer klækket om sommeren har gulbrunt hoved.

Ectoedemia decentella (HS.). EJ: PH58 Anholt, 1 stk. 4.vii.2009 (S. Kjeldgaard); NWZ: PG27 Røsnæs, 1 stk. 4.viii.2011 (U. Seneca). **Ny for EJ.**

ADELIDAE

Nemophora congruella (Zell.). EJ: NH32 Nordskoven, 3 km NV Sejs, 4 stk. 21.v.2011 (S. B. Christensen); NEZ: UC30 Gribskov, Vandmosen, 1 stk. 1.vi.2008, (F. J. Nielsen).

Nemophora ochsenheimerella (Hb.). NWZ: PG55 Bromme Plantage, 1 stk. 25.v.2011 (K. Gregersen).

Nemophora minimella (D. & S.). LFM: PF76 Musse Mose, i antal 3.viii.2011 (P. Szyska).

Adela violella (D. & S.). LFM: PF57 Kristianssæde Skov, 1 stk. 14.vii.1993 (A. Madsen, coll. ZMUC); PF77 Hydeskov, i antal 6.vii.2011 (P. Szyska). 3. danske lokalitet.

Arten blev første gang meldt fra Danmark på grundlag af eksemplarer fra LFM: Rødbyhavn, 2000 (Buhl *et al.*, 2001).

PRODOXIDAE

Lampronia luzella (Hb.). SJ: NF27 Kollund Skov, 1 stk. 1.vi.1992 (H. Hendriksen, coll. ZMUC). **Ny for SJ.**

TISCHERIIDAE

Coptotriche angusticollis (Dup.). NEZ: UC32 Gilbjerg Hoved, 1 stk. 30.vii.-3.viii.2011 (F. Vilhelmsen). 2. danske fund. **Ny for NEZ.**

TINEIDAE

Nemapogon wolffiella Karsh. & Niel. EJ: NH61 Jeksen Dal, 1 stk. 30.vii.2011 (S. B. Christensen).

Nemapogon variatella (Clem.). SJ: NF58 Sønderborg, 2 stk. vi.1894, 3 stk. v.-vi.1895 (W. Wüstnei, coll. ZMUC). **Ny for SJ.**

Nemapogon nigrallabella (Zell.). B: WB00 Paradisbakker, 1 stk. 29.vii.2011 (P. Falck), VA99 Sømarke, 1 stk. 26.vii.2011 (P. Falck).

Tinea steueri Pet. LFM: PF39 Onsevig, 1 stk. 1.-7.vi.2011 (F. Vilhelmsen).

GRACILLARIIDAE

Caloptilia fidella (Reutti). WJ: MG45 Oksby, 1 stk. 2.-15.x.2011 (E. Vesterhede, F. Vilhelmsen). **Ny for WJ.**

[*Caloptilia azaleella* (Brants).] NEZ: UB47 Vanløse, 3 stk. 23.-29.vii.2011 (F. Vilhelmsen).

Phyllonorycter mespilella (Hb.). LFM: PF86 Frejlev, flere pu. 28.vi., 1 pu. 3.ix. og flere la. 25.-30.ix.2011, *Pyrus communis* (Pære) (P. Falck m. fl.), Fuglsang 1 la. 5.viii.2011 *Pyrus communis* (Pære) (K. Larsen).

På lokaliteten forekommer arten sammen med den lignende *P. oxyacanthae* (Frey, 1856), der også minerer på Pære.

Phyllocnistis saligna (Zell.). B: WB00 Nexø, antal la. og pu. 17.ix.2011, *Salix fragilis* (Skør-pil) og *Salix alba* (Hvid-pil) (P. Falck). **Ny for B.**

YPONOMEUTIDAE

Yponomeuta irrorella (Hb.). F: NG85 Otterup Skov, 1 stk. 14.vii.2011 (N. Lykke); SZ: PG71 Myrup, antal la. og pup. 8.vi.2011, *Malus* sp. (Æble) (K. Gregersen); NWZ: PG27 Røsnæs, 3 stk. 28.vi.-30.vii.2011 (U. Seneca).

Larverne levede enkeltvis eller få sammen i et spind under bladene. Sædvanligvis ses artens larver i spind af andre *Yponomeuta*-arter; dette var ikke tilfældet her, idet *irrorella* var eneste spindemøl på de pågældende træer. *Malus* er såvidt vides ikke tidligere angivet som værtsplante. (K. Gregersen)

[*Zelleria oleastrella* (Mill.).] NEZ: UB47 Bispebjerg, 1 stk. 29.vii.-4.viii.2011 (P. Falck, F. Vilhelmsen). **Ny indslæbt art.**

Arten (Fig. 1) ligner mest *Pseudoswammerdamia combinella* (Hübner, 1786), som den er på størrelse med, men denne har en rød plet i vingspidsen. Hos *Z. oleastrella* er grundfarven lysegrå med nogle sorte prikker jævnt fordelt over vingerne, og disse kan være overstrøet med rødlig skæl; ligeledes er bagvingerne lysegrå. Larven er lysegrøn og lever på *Olea europaea* (Oliventræ), hvor den kan gøre stor skade ved at spinde bladene sammen på de nye skud. Den forpupper sig i en hvid kokon mellem bladene. Der er op til fire generationer om året. Udbredelsen følger oliventræet langs Middelhavet og i Mellemøsten. Det danske eksemplar blev fanget i en lysfælde ved et plantecenter på en kirkegård og må derfor betragtes som indslæbt. (P. Falck og F. Vilhelmsen).

Fig. 1. *Zelleria oleastrella* (Mill.). ♂, Danmark, NEZ: Bispebjerg. 16 mm.

Argyresthia trifasciata (Stgr.). B: WB00 Nexø, i antal 10.vi.2011 (P. Falck).

Argyresthia semifusca (Hw.). NEZ: UB47 Bispebjerg Kirkegård, København, 1 stk. 29.vii.-4.viii.2011 (P. Falck, F. Vilhelmsen)

YPSOLOPHIDAE

Ypsolopha mucronella (Scop.). EJ: PH58 Anholt, 1 stk. 24.iv.-4.v.2009 (S. Kjeldgaard); NEJ: NJ70 Tofte Skov, 1 stk. 1.-7.iv.2011 (K. Knudsen). **Ny for NEJ.**

Ypsolopha scabrella (L.). NEZ: UB47 Bispebjerg Kirkegård, Vestre Kirkegård, Kastellet, Østre Anlæg, Assistens Kirkegård, Botanisk Have og København Ø, i antal 12.vii.-31.viii.2011 (P. Falck, O. Karsholt, F. Vilhelmsen).

Ochsenheimeria urella FR. B: VB90 Almindingen, i antal 3.viii.2011, VA99 Pedersker, i antal 3.viii.2011, WA09 Hundsemyre, i antal 4.viii.2011 og VB80 Rønne, i antal 8.viii.2011 (P. Falck). **Ny for B.**

Ochsenheimeria vacuella FR. B: VB91 Melsted, 1 stk. 6.vii.2011, WB00 Saltuna, 1 stk. 25.vii.2011 (P. Falck). **Ny for B.**

LYONETIIDAE

Lyonetia prunifoliella (Hb.). LFM: PF36 Vindeholme Strand, 4 la. 17.ix.2011 *Prunus spinosa* (Slåen) (P. Szyska), PF95 Birkemose, 1 la. og 2 pu. 19.ix. og 1 la. 29.ix.2011 *Prunus spinosa* (Slåen) (P. Szyska), B: WB00 Grisby, Svaneke, Årsdale, Svenskehavn og Ølene, antal la. og pu. 26.-28. viii.2011, *Prunus cerasifera* og *P. spinosa* (Mirabel og Slåen), VB80 Sose, antal la. 16.ix.2011, *Prunus spinosa* (Slåen) (P. Falck). Larverne minerer udelukkende i friske blade på nye skud.

AUTOSTICHIDAE

Oegoconia novimundi Busck (*caradjai* auct.). NEZ: UB47 København Ø, 1 stk. 30.vi.-4.vii., 2 stk. 5.-10.vii., 2 stk. 22.-31.vii., 1 stk. 16.-21.viii.2011 (O. Karsholt); NEZ: UB47 København K, 10 stk. 15.vii.-30.viii.2011 (O. Karsholt), København 15 stk. 4.-18.viii.2011 (P. Falck, F. Vilhelmsen), NEZ: UB47 Gentofte, 2 stk. 16.-17.viii.2011 (H. Enghoff).

Den *Oegoconia*-art, vi hidtil har henført til *O. caradjai* Popescu-Gorj & Čapuše, 1965, har vist sig at være *O. novimundi* (Busck, 1915). Dette er bekræftet af M. Mutanen (*in litt.*) på basis af DNA-undersøgelser.

Fig. 2. *Agonopterix bipunctosa* (Curt.). ♂, Danmark, B: Melsted. 20 mm.

OECOPHORIDAE

Eratophyes amasiella (HS.). SJ: NF67 Kegnæs, 1 stk. 21.vi.-4.vii.2009 (F. Helsing); NWZ: PG27 Røsnæs, 1 stk. 31.vii.2011 (U. Seneca); NEZ: UB47 Vanløse, 1 stk. 29.vi.2011 (F. Vilhelmsen). **Ny for SJ.**

Batia lunaris (Hw.). NWZ: PG27 Røsnæs, 1 stk. 28.vii.2011 (U. Seneca).

CHIMABACHIDAE

Dasystroma salicella (Hb.). NEJ: NJ88 Ålbæk, 1 stk. 23.iv.2011 (K. Sørensen).

DEPRESSARIIDAE

Agonopterix bipunctosa (Curt.). B: VB91 Melsted, 1 stk. 25.vii.2011 (P. Falck). **Ny for Danmark.**

Arten (Fig. 2) adskiller sig fra den nærtstående *A. kaekeritziana* (Linnaeus, 1767) ved at være mere rund- og bredvinget (vingefang 18-22 mm), desuden er der på forvingen en tydelig sort plet nær vingeroden, og sømpletterne er meget markante; ofte er ribberne sort bestøvede, så vingen især i den yderste halvdel virker stribet. Bagvingerne er mørkere. Tegnede eksemplarer af *bipunctosa* ligner i høj grad *A. pallorella* (Zeller, 1839), men mangler den tydelige mørke stregformede skygge i midten af vingen.

Genitalierne afbildes hos Palm (1989) og Harper *et al.* (2002).

Larven er sortbrun med sort hoved og nakkeskjold. Den lever fra sidst i maj og i juni mellem sammenspundne blade af *Serratula tinctoria* (Engskær) (Palm, 1989). Arten flyver fra juli til september og kommer lejlighedsvis til lys. De fleste eksemplarer er fundet som larve.

A. bipunctosa er kun fundet spredt i ganske få lande: Frankrig, England, Polen, Estland, Rusland samt den sydøstlige del af Sverige (Skåne, Blekinge, Öland, Östergötland og Uppland).

Agonopterix bipunctosa (Curtis, 1850) placeres i det danske katalog (Karsholt & Stadel Nielsen, *in press*) efter *A. kaekeritziana* (Linnaeus, 1767). (P. Falck)

ETHMIIDAE

Ethmia terminella Fletch. NEZ: UB47 Vestre Kirkegård, 1 stk. 9.-19.vi.2011 (P. Falck, F. Vilhelmsen).

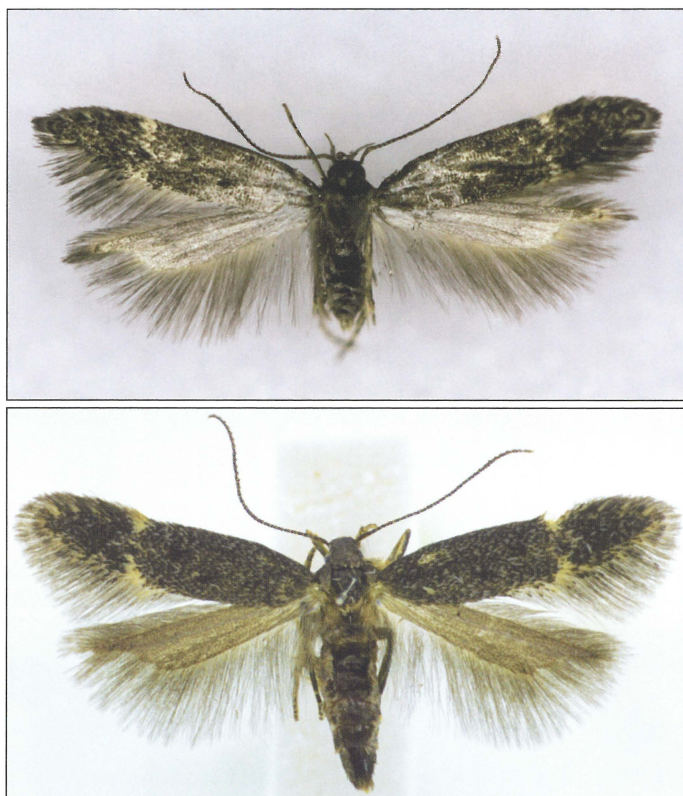

Fig. 3. *Monochroa sepicolella* (HS.). Fig. 3a. ♂, Danmark, B: Bornholm. 11 mm. Fig. 3b, ♀, Sverige. 12 mm.

GELECHIIDAE

Monochroa rumicetella (O. Hofm.). EJ: PH58 Anholt, 2 stk. 29.v.2011 (S. Kjeldgaard).

Monochroa sepicolella (HS.). B: WA09 Snogebæk, 1 stk. 6.viii.2011 (P. Falck). **Ny for Danmark.**

Arten (Fig. 3a, b) ligner *M. rumicetella* (Hofmann, 1868), men virker en smule større og mere bredvinget, og en sikker bestemmelse af ikke-klækkede eksemplarer vil ofte kræve genitalundersøgelse. Vingefang 10-12 mm.

Begge køns genitalier afbildes hos Elsner *et al.* (1999), og hannens genitalier hos Svensson (1980). Der er små, men tydelige forskelle på de to arter; hos hannen er det især den større sacculus og hos hunnen den bredere ductus bursae, der er karakteristisk hos *sepicolella*.

Larven lever minerende på *Rumex acetosa* (Almindelig syre). Den store, hvidlige mine er fundet i sidste halvdel af juni (Gregersen, 2006). Sommerfuglen er fundet fra slutningen af maj til sidst i august i to overlappende kuld, den kan ketsjes ved værtsplanten eller fanges på lys.

Udbredelsen er den østlige del af Europa fra Italien i syd til Finland mod nord. I vore nærmeste omgivelser er *sepicolella* fundet i den nordlige del af Polen, Litauen, Letland, Finland, Norge samt den sydlige del af Sverige (Skåne, Blekinge, Småland og Öland).

Monochroa sepicolella (Herrich-Schäffer, 1854) placeres i det danske katalog (Karsholt & Stadel Nielsen, *in press*) efter *M. rumicetella* (Hofmann, 1868). (P. Falck)

Monochroa divisella (Douglt.). B: VA99 Vester Sømarken, 1 stk. 5.-6.viii.2010 (F. J. Nielsen, leg., K. Gregersen, verif.). 5. danske eksemplar. Sidst fundet i 1976.

Teleiodes vulgella (D. & S.). EJ: PH58 Anholt, 1 stk. 23.vi.2009 (S. Kjeldgaard).

Gelechia senticetella (Stgr.). NEZ: UB47 Vanløse, 5 stk. 25.vii.-2.viii.2011 (F. Vilhelmsen), UB47 København 7 stk. 26.vii.-18.viii.2011 (P. Falck, O. Karsholt, F. Vilhelmsen), UB47 Søborg, 1 stk. 15.ix.2011 (K. Larsen).

Chionodes tragicella (Heyd.). NWZ: PG59 Jyderup Skov, Vig, 1 stk. 10.vi.2011 (E. Palm).

Athrips tetrapunctella (Thnbg.). NEZ: UB47 Vanløse, 1 stk. 7.vi.2011 (F. Vilhelmsen).

Caryocolum marmorea (Hb.). NWZ: PG47 Eskebjerg Vesterlyng, 2 stk. 17.vii.1999 (E. Palm).

Caryocolum blandulella (Tutt). F: NG84 Odense, baneterræn, 1 stk. 12.vii.2011 (B. K. Stephensen). **Ny for F.**

Anarsia spartiella (Schrk.). B: VB80 Arnager, 1 stk. 26.vii.2011 (P. Falck).

COLEOPHORIDAE

Coleophora binderella (Koll.). F: NG86 Agernæs Storskov, 4 la. 7.iv.2011, *Corylus avellana* (Hassel) (N. Lykke).

Coleophora alcyonipennella (Koll.). EJ: PH58 Anholt, 1 stk. 10.viii.2011 (S. Kjeldgaard). **Ny for EJ.**

Coleophora ballotella FR. B: VA99 Sømarken, 1 stk. 26.vii.2011 (P. Falck).

Coleophora deviella Zell. SJ: MG60 Rømø SV, 1 la. 1.x.2010, *Suaeda maritima* (Strandgåsefod) (K. Gregersen, O. Karsholt).

ELACHISTIDAE

Elachista pollinariella Zell. B: WB00 Årdsale, 1 stk. 9.vi.2011 (P. Falck). **Ny for B.**

Elachista dispilella Zell. B: WB01 Ypnasted, i antal 21.vi.2008 og 22.vi.-13.vii.2010 (K. Larsen). **Ny for B.**

Elachista tengstromi Kaila *et al.* B: VB82 Olsker, 1 stk. 5.vii.1972 (K. Larsen). **Ny for B.**

Elachista geminatella (Hs.). B: VA99 Boderne, 1 stk. 29.vi.2011 (P. Falck).

Elachista bifasciella (Tr.). SZ: PG64 Grydebjerg Skov, i antal, 30.v.2008 (K. Gregersen); NWZ: PG65 Bromme Plantage, i antal 11.vi. 2005 (K. Gregersen). **Ny for SZ.**

PARAMETRIOTIDAE

Blastodacna hellerella (Dup.). EJ: PH58 Anholt, Ørkenen vest, 1 stk. 25.vi.2009 (S. Kjeldgaard).

BLASTOBASIDAE

Blastobasis lacticolella Rbl. NEZ: UB36 Ishøj, 5 stk. 3.-8.vii.2011 (U. Seneca).

PTEROPHORIDAE

Platyptilia farfarellus Zell. B: WB00 Årdsale, 1 stk. 6.x.2011 (P. Falck).

Stenoptilia zophodactylus (Dup.). B: WB00 Malkværn, 1 stk. 5.viii.2011 (P. Falck).

Crombrugghia distans (Zell.). EJ: NH94 Barkær, Feldballe, flere stk. 16.viii.2011 (S. B. Christensen); F: NG84 Odense, Stige, 1 stk. 27.vii.2011 (O. Buhl).

Hellinsia inulae (Zell.). B: WB00 Årdsale, 1 stk. 8.viii.2006 og 1 stk. 4.viii.2011 (P. Falck).

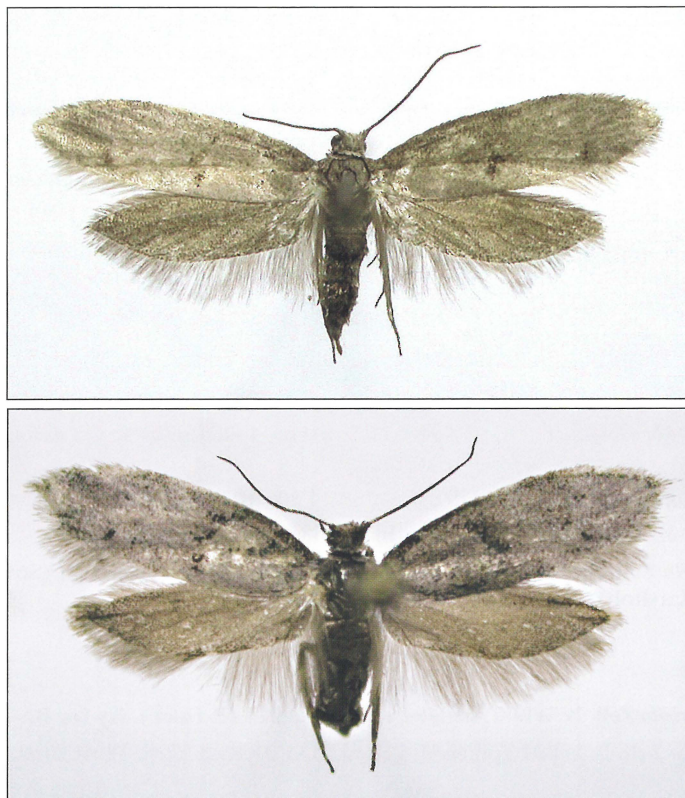

Fig. 4. *Wockia asperipunctella* (Brd.). Fig. 4a, ♀, Danmark. B: Rønne. 16 mm. Fig. 4b, ♀, Lithauen. 16 mm.

EPERMENIIDAE

Epermenia falciformis (Hw.). B: WB00 Årsdale, 1 stk. 26.viii.2011 (P. Falck). **Ny for B.**

URODIDAE

Wockia asperipunctella (Brd). B: VB80 Rønne, 1 stk. 10.viii.1984 (K. Larsen). **Ny for Danmark.**

Arten (Fig. 4a, b) har et karakteristisk og særegent udseende. Vingefanget er 16-18 mm. Den kendes på vingefaconen, der er aflang med buet forkant og blødt afrundet spids. Bagvingen er ligeledes aflang og knap så bred som forvingen. Farven er mørkt gråbrun med adskillige større og mindre sorte skælhobe med rejste skæl. På indre mellemlinjes plads er der tre større skælhobe – to tættest på randen og én mere utydelig tæt på kanten. Derudover er der en sort skælhob i hjørnet af vingen. Bagvingerne har samme farve som forvingerne. Frynserne er ligeledes gråbrune.

Genitalierne er afbildet hos Kyrki (1988) og hangenitalier hos Zagulajev (1990). De er hos begge køn meget karakteristiske.

Det danske eksemplar er tidligere meldt som *Luquetia lobella* (D. & S.), som arten har en vis overfladisk lighed med (Buhl *et al.*, 1987).

Larven har mørkt hoved med lyse pletter. Kroppen er gråbrun med irregulære, gulliggrå tegninger samt små mørke pletter. Den lever i Nordeuropa hovedsageligt på *Populus tremula*

(Bævreasp), men *Populus nigra* (Sort poppel) og forskellige *Salix*-arter (Pil) nævnes også. Den nyklækkede larve lever frit på bladet, som skeletteres. Senere spiser den af bladet fra bladkanten. Forpupning sker i en net-kokon, der er åben i begge ender, således at larvehuden kan fjernes gennem den ene ende. Arten overvintrer som puppe. Flyvetiden er i Mellemeuropa april til juni og igen fra slutningen af juli til begyndelsen af september. I Nordeuropa har arten kun ét kuld i maj og juni. Biotopen er kratskov, åbne lysninger og skovkanter med gode bevoksninger af værtsplanten.

Udbredelsen er Holarktisk. I Europa er arten kendt fra Mellem- og Østeuropa, Bulgarien, Baltikum, Norge, Sverige, Finland og de to russiske distrikter, der grænser op til Finland. Uden for Europa er arten kendt fra Primorsky Krai og Khabarovsk i det østligste Rusland samt fra Nordamerika (Buszko, 1996; Heppner, 1997; Kyrki, 1988; Sinev, 2008).

W. asperipunctella var tidligere placeret i Yponomeutidae. Kyrki (1988) overførte imidlertid *Wockia* samt to andre slægter til overfamilien Urodoidea.

Wockia asperipunctella (Bruand, 1851) samt overfamilie placeres i det danske katalog (Karsholt & Nielsen, *in press*) efter *Ochromolopis icetella* (Hübner, 1813). (K. Larsen)

TORTRICIDAE

Argyrotaenia ljugiana (Thnbg.). NEZ: UB47 København 1 stk. 26.vi.2011 (P. Falck, F. Vilhelmsen).

Adoxophyes orana (FR.). NEJ: NJ88 Ålbæk, 1 stk. 6.vii.2011 (K. Sørensen).

Spatalistis bifasciana (Hb.). NEJ: NJ88 Ålbæk, 2 stk. 5. og 19.vi.2011 (K. Sørensen). **Ny for NEJ.**

Acleris lorquiniana (Dup.). WJ: MG63 Fanø Klitplantage, 1 stk. 26.ix.2011, sukkerlokning (M. Andersen). **Ny for SJ.**

Cochylimorpha hilarana (HS.). B: VA99 Boderne, 1 stk. 10.viii.2011 (P. Falck).

Phalonidia udana (Gn.). NWJ: MJ92 Frøstrup, Bjerget, 1 stk. 18.vi.1977 (K. Pedersen), MH95 Sevel, 1 stk. 12.vi.1983 (K. Larsen); NEJ: PJ25 Læsø, Skoven, 2 stk. 30.vi. & 1.viii.1973 (E. S. Nielsen), PJ25 Læsø, Østerby, 1 stk. 12.-15.viii.1982 (O. Karsholt), NJ89 Hulsig, 5 stk. 14.vi.1992 (K. Larsen); LFM: UA07 Horreby Lyng, 1 stk. 30.vi.1972 (H. K. Jensen), PF77 Krenkerup, 1 stk. 6.vii.1975 (E. Palm), UA17 Mellemkov, 2 stk. 5.viii.1975 (O. Karsholt), 1 stk. 18.viii.1990 (K. Larsen), PF87 Hannev, 1 stk. 10.vii.1976 (J. Lundqvist), PF77 Hydesby, 1 stk. 19.vi.1976 (K. Pedersen), UA18 Korselitse Østerskov, 1 stk. 16.-30.vi.2002, PF97 Horreby Lyng, 1 stk. 16.vii.2009, Rødbyhavn, 1 stk. 11.vii.2010 (K. Larsen); NEZ: UB48 Lyngby, 6 stk. 20.vi.1941 (W. van Deurs), 8 stk. 19.vi.1945 (N. L. Wolff), 1 stk. 30.v.1971 (K. Schnack), 1 stk. 18.vi.1972 (K. Larsen), UC21 Tibirke Mose, 2 stk. 4.vii.1969 (O. Karsholt), UC30 Grib Skov, 1 stk. 25.vi.1971 (K. Schnack), UC41 Teglstrop Hegn, Skidendam, 3 stk. 24.v.1972 (E. Palm), 7 stk. 17.vi.1972 (W. van Deurs), 10 stk. 7.vi.1973 (E. Traugott-Olsen), 1 stk. 12.vi.1974 (E. Palm), UC31 Buresø, Grib Skov, 2 stk. 1.vii.1973 (E. Palm), UB49 Rude Skov, 1 stk. 17.vi.1974 (K. Larsen), UB48 Rådvad, 1 stk. 13.vi.1977 (K. Schnack), UB39 Allerød, 1 stk. 7.vi.1979; UB37 Risby, antal 16.-24.vi.1979 (K. Larsen), PG77 Rye Dyrehave, Ejby, 4 stk. 8.vi.1981, 2 stk. 6.vi.2011 (E. Palm), B: VB91 Åsedam, Almindingen, 1 stk. 30.vi.1974 (E. Palm), WB00 Paradisbakker, 1 stk. 20.vii.1976 (O. Karsholt), WB00 Svaneke, 1 stk. 2.vii.1978 (O. Karsholt), VB82 Olsker, 1 stk. 27.vii.1978 (K. Larsen), Hundsemyre 6 la. 17.x.2009 *Lysimachia vulgaris* (Almindelig Fredløs) (P. Falck). **Ny for Danmark.**

Arten (Fig. 5) ligner meget *P. manniana* (FR.), som den indtil nu har været sammenblandet med. Den vil dog som regel kunne kendes på de lidt lysere og mere roligt tegnede forvinger. Hos *P. manniana* er forvingens midtbånd som regel sortkantet eller helt sort, mens det hos *P. udana* kun undtagelsesvis er sort. Derudover har *P. manniana* i den ydre halvdel af forvingen mere sort iblanding både langs ribberne og på tværs af disse, hvilket giver den et mere uroligt eller mosaikagtigt udseende.

Genitalierne er afbildet hos Mutanen *et al.* (2012a). Hos hannerne er der især forskel i forlængelsen af transtilla, idet denne er længere og tyndere hos *P. udana* og kortere og tykkere hos *P. manniana*. Hos hunnerne er der blandt andet forskel i tornene i bunden af corpus bursae, idet disse er større og talrigere hos *P. udana* end hos *P. manniana*.

Larven er gulligbrun til orangebrun. Hoved, nakkeskjold og analplade er svagt sklerotiserede, brunlige. Den lever i stængler af *Lysimachia vulgaris* (Almindelig Fredløs) og *L. thyriflora* (Dusk-

Fig. 5. *Phalonidia udana* (Gn.). ♂, Danmark, NEZ: Risby. 10 mm.

Fredløs), hvor den laver en 15-20 cm lang gang i den nedre del af stænglen, uden dog at gå ned i rodstocken. Larven overvintrer fuldvoksen i den øvre del af sin gang. Den laver ikke noget synligt udgangshul (Mutanen *et al.*, 2012a). Larven af *P. manniana* lever på lignende måde i stænglerne af *Mentha aquatica* (Vand-Mynte) og *Lycopus europaeus* (Sværttevæld). Sommerflugten flyver fra slutningen af maj til begyndelsen af august.

Udbredelsen er fortrinsvis nordlig og omfatter ud over Danmark: Norge, Sverige, Finland og Letland. Fra Mellemeuropa er der enkelte fund fra Schleswig-Holstein, Frankrig og Slovakiet. Østpå strækker udbredelsen sig gennem Sibirien til det nordøstlige Kina (Mutanen *et al.*, 2012a).

Phalonidia udana (Guenée, 1845) placeres i det danske katalog (Karsholt & Stadel Nielsen, *in press*) efter *P. manniana* (Fischer von Röslerstamm, 1839). (O. Karsholt)

Aethes fennicana (Her.). LFM: PF46 Kramnitse, 3 stk. 1.-7.vi.2011 (F. Vilhelmsen). **Ny for Danmark.**

Arten (Fig. 6) har stor lighed med flere andre arter, som forekommer i Danmark. Den er af samme størrelse som *A. dilucidana* (Stephens, 1852), men denne har helt lyse bagvinger; de to andre arter, som begge er større, er *A. beatricella* (Wallsingham, 1889) (her er de skrå linjer mere urolige og tykkere) og *A. francillana* (Fabricius, 1794) (større og med lidt lysere bagvinger end hos *beatricella*). De tre danske eksemplarer af *fennicana* er alle hunner og adskiller sig fra typiske *fennicana*, ved at den ydre, skrå linje ikke når helt op til kanten. Der er nogen forskel mellem kønnene, idet hunnerne er mindre end hannerne, 12-14 mm.

En sikker bestemmelse er kun mulig ved at undersøge genitalierne. Disse er afbildet hos Razowski (2002) og Svensson (2006).

Larven lever i stænglen af *Angelica archangelica* (Strand-Kvan), hvor den overvintrer og kan findes om foråret. Den forpupper sig i stænglen, og rører sig ved et flyvehul. Strand-Kvan er ikke så almindelig her i landet, hvor den findes forvildet fra dyrkning i klosterhaver og nu er at finde i tangbæltet langs strandbredder og i fugtige strandenge og grøfter. Flyvetiden er normalt i juni-juli. De danske eksemplarer blev fundet i en lysfælde.

Arten er kendt Sverige (Öland), Finland, Baltikum, Polen, Tjekkiet, Slovakiet, Frankrig og Østrig. Den er desuden fundet i Rusland, østpå til Altai-bjergene. I det østlige Europa forekommer den i underarten, spp. *adelaidae* (Toll, 1955).

Aethes fennicana (Hering, 1924) placeres i det danske katalog (Karsholt & Stadel Nielsen, *in press*) efter *A. francillana* (Fabricius, 1794). (B. Skule, F. Vilhelmsen)

Apotomis infida (Heinrich). LFM: PF38 Købelevskov, 1 stk. 1.-7.vi.2011 (F. Vilhelmsen).

Apotomis sauciana (Fröl.). LFM: PF46 Kramnitse, 1 stk. 21.-29.vi.2011 (F. Vilhelmsen).

Hedya dimidiata (Cl.). B: WB00 Årdsdale, 2 stk. 7.vi.2011 (P. Falck).

Phiaris umbrosana (Frr.). F: NG85 Bårdesø Mose, 2 stk. 19.vi.2011 (N. Lykke). **Første fund fra F efter 1959.**

Fig. 6. *Aethes fennicana* (Her.). ♀, Danmark, LFM: Kramnitse, 12 mm.

Phiaris palustrana (Lien. & Zell.). NWJ: MJ62 Nystrup Klitplantage, 2 stk. 4.vii.2011 (N. Lykke). **Ny for NWJ.**

Lobesia virulenta Bae & Kom. NWZ: PG59 Jyderup Skov, Vig, 2 stk. 2.vi. og 4 stk. 10.vi.2011 (E. Palm). **Ny for NWZ.**

[*Lobesia botrana* (Gn.).] EJ: NH72 Åbyhøj, 1 stk. 2.x.2011 (S. B. Christensen). Observationsart.

Endothenia pullana (Hw.). B: WA09 Dueodde, antal la. 15.x.2011, *Stachys palustris* (Kærgaltetand) (P. Falck).

Ancylis achatana (D. & S.). NEJ: NH69 Terndrup, 1 stk. 27.vi.2011 (K. Knudsen).

Ancylis tineana (Hb.). B: VA99 Øster Sømarken, 1 stk. 20.vii.2011 (P. Falck), WA09 Snogebæk, 1 stk. 20.vii.2011 (P. Falck). **Ny for B.**

Epinotia signatana (Dougl.). NWZ: PG57 Friheden, Mørkøv, 1 la. 20.iv.2011 (E. Palm).

Epinotia pusillana (Pey.). WJ: MG45 Blåvand, 1 stk. 13.-19.viii.2011 (P. Falck, V. Hansen); F: NG84 Odense, Stige, 1 stk. 20.vii.2011 (O. Buhl). **Ny for WJ.**

Epinotia cinereana (Hw.). EJ: NH25 Hald, 10 stk. 23.-24.vii.1916, på stammer af *Populus tremula* (C. S. Larsen); WJ: HH74 Holstebro, 6 stk. 22.-24.vii.1999 (P. Falck); NEJ: NJ70 Mulbjerg, 3 stk. 6.vii.1930 (F. Gudmann), NJ85 Sæbygård Skov, 1 stk. 6.viii.1960 (B. W. Rasmussen); LFM: PF95 Bøtø, 1 stk. 29.vii.1967 (O. Karsholt), PF95 Gedesby, 1 stk. 3.viii.1970 (K. Schnack), 1 stk. 30.vii.1996 (K. Larsen), PF76 Tømmerholt, 1 stk. 9.vii.1983 (J. Lundqvist); SZ: PG73 Holmegård, 1 la. 16.vi.1935, *Populus tremula* (W. van Deurs), UB34 Magleby Skov, 1 stk. 17.vii.1975 (K. Larsen); NEZ: UC41 Hornbæk Plantage, 1 stk. 28.vii.1913 (E. Olsen), 2 stk. 12.-13.vii.1914 (Jørgensen), UC41 Gurre, 1 stk. 11.vii.1921 (H. P. S. Sønderup), UB39 Lillerød, 4 stk. 12.viii.1944 (N. L. Wolff), UB48 Lyngby Mose, 1 stk. 22.vii.1967 (O. Karsholt), UC40 Espergærde, 1 stk. 29.vi.1992 (K. Larsen); B: VB82 Slotslyngen, 1 stk. 30.vii.1969 (K. Schnack), VB80 Rønne, 1 stk. 31.vii.1980, WA09 Dueodde, 2 stk. 4.viii.1980, WA09 Balka, 1 stk. 22.-28.vii.1983, VA99 Boderne, 1 stk. 22.-28.vii.1983 (K. Larsen), Sømarken 1 stk. 24.vii.2000 (P. Falck). **Ny for Danmark.**

Arten (Fig. 7a, b) ligner *E. nisella* (Hw.), som den indtil nu har været sammenblandet med, men den er dog langt mindre variabel. Forvingerne er lysegrå med sort rodfelt samt sorte mærker i midten af vingen og ud mod vingespidsen. Ofte er forvingen lys langs randen, hvilket sjældent ses hos *E. nisella*. Eksemplarer med brunlig, gullig eller orange bestøvning på forvingerne eller med mere eller mindre sorte forvinger er *E. nisella*.

Genitalierne er afbildet hos blandt andet Pierce & Metcalfe (1922) og Mutanen *et al.* (2012b). Hos hannerne er der især forskel i antallet af cornuti i phallus (13-20 hos *E. cinereana* mod 30-50 hos *E. nisella*). De kan imidlertid være vanskelige at tælle, da de ligger i et tæt bundt, og man kan med fordel skrabe dem af under præpareringen, idet soklerne bliver tilbage, og de er nem-

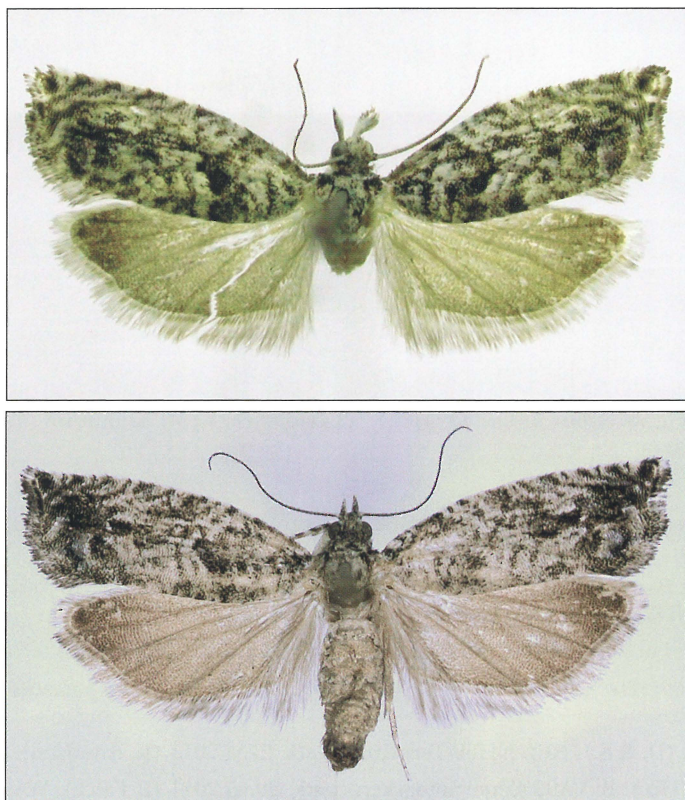

Fig. 7. *Epinotia cinereana* (Hw.). Fig. 7a. ♂, Danmark, SZ: Magleby Skov. 15 mm. Fig. 7b., ♀ 16 mm. Danmark, B: Boderne.

mere at tælle. Der er også forskel i sklerotiseringen af tergite VIII ("rygpladen"), som er mindre midtpå hos *E. cinereana* end hos *E. nisella*. Hos hunnerne er der tydelige forskelle i blandt andet de to signa, som er væsentligt mindre hos *E. nisella* end hos *E. cinereana*.

Larven er lyst gulliggrøn med kastaniebrunt hoved; nakkeskjoldet er lyst brunligt, mens analpladen knapt adskiller sig fra resten af kroppen. Den lever mellem blade af *Populus tremula* (Bævreasp), som den spinder fladt sammen – uden folder eller ruller – og hvor den æder parenkymet (Barrett, 1882). Man kan dog ikke adskille larverne af *E. cinereana* og *E. nisella* på værtsplanterne, idet sidstnævnte lever både på *Salix* (Pil) og *Populus tremula* (Bævreasp), hvorfra den er klækket i antal i Danmark (Larsen, 1927). Sommerfuglen flyver fra slutningen af juni til midt i august, gennemgående lidt tidligere end *E. nisella*.

På grund af sammenblanding med *E. nisella* er udbredelsen af *E. cinereana* ufuldstændigt kendt. Den er udbredt i Nordeuropa (Storbritannien, Norge, Sverige, Finland) og er i Mellem-europa kendt fra Holland og Tyskland. Herudover er den fundet i Rusland fra St. Petersburg regionen til det sydøstlige Sibirien, Kina og Japan. Den forekommer også i Nordamerika (Mutanen *et al.*, 2012b).

Epinotia cinereana (Haworth, 1811) placeres i det danske katalog (Karsholt & Stadel Nielsen, *in press*) efter *Epinotia nisella* (Clerck, 1759). (O. Karsholt)

Eucosma pupillana (Cl.). F: PF18 Vindeby-Lindelse, 1 stk. 3.viii.2011 (J. Trepax).

Clavigesta purdeyi (Durr.). NEJ: NJ34 Saltum Strand, 3 stk. 21.vii.2011 (S. B. Christensen).

Fig. 8. *Sciota fumella* (Ev.). ♂, Danmark, B: Grisby, 22 mm.

Cydia inquinatana (Hb.). LFM: UA18 Korselitse Østerskov, 1 stk. 23.vi.-7.vii.2010 (K. Larsen). B: WB00 Årdsdale, 2 stk. 7.vi.2011 (P. Falck). **Ny for B.**

Grapholita lobarzewskii (Now.). LFM: UA39 Mandemarle, 1 stk. 5.-19.vii.2011 (O. Karsholt); B: WB00 Årdsdale, 1 stk. 7.vii.2011, på feromon (P. Falck).

Pammene suspectana (Lien. & Zell.). SJ: NF59 Als, Nørreskov, 1 stk. 6.vi.1978 (G. Pallesen). **Ny for SJ.**

Pammene germmannae (Hb.). NWZ: PG56 Tømmerup, Lyngen, 1 stk. 30.v.2011 (E. Palm). **Ny for NWZ.**

COSSIDAE

Phragmataecia castaneae (Hb.). B: VA99 Øster Sømarken, 1 stk. 11.vi.2011 (P. Falck, J. Møller). **Ny for B.**

SESIIDAE

Sesia bembeciformis (Hübner, 1806). SZ: PG82 Holme-Olstrup, 1 stk. 6.vii.2011 (T. Bille). **Ny for SZ.**

Paranthrene tabaniformis (Rottemburg, 1775). NWJ: MH88 Højris, 1 stk. 27.vii.2011 (E. Brusgaard). **Ny for NWJ.**

PYRALIDAE

Elegia similella (Zinck.). NEZ: UB36 Hundige, 1 stk. 8.vi.2011 (M. Andersen).

Sciota fumella (Ev.). B: WB00 Malkværn, 1 stk. 2.vii., 2 stk. 6.vii.2011, WB00 Grisby, 2 stk. 3.vii.2011, WB00 Årdsdale, 1 stk. 3.vii. og 1 stk. 8.vii.2011, WB00 Saltuna, 1 stk. 3.vii.2011, VA99 Øster Sømarken, 2 stk. 3.vii.2011 (P. Falck, J. Møller). **Ny for Danmark.**

Arten (Fig. 8) ligner især *Sciota adelphella* (Fischer von Röslerstamm, 1836), men er en smule mindre og ikke så rød i rodeltet; de bedste kendetegn er den meget udviskede forvingetegning samt den svage eller helt manglende ydre mellemlinje. Vingefanget er 21-23 mm.

Genitalierne afbildes hos Slamka (1995).

De præimaginale stadier er ukendte. Arten kommer villigt til lys og flyvetiden er fra midt i juni til ind i august.

Udbredelsen dækker det meste af Mellemeuropa og den østlige del af Nordeuropa. I vore nærmeste omgivelser er *S. fumella* kendt fra den østlige del af Polen, Litauen, Letland, Estland,

Fig. 9. *Sciota lucipetella* (Jalava). ♂, Danmark, B: Øster Sømarken, 18 mm.

Finland samt fra Sverige (Södermanland og Gotland). Arten har igennem de senere år ekspanderet kraftigt, og den er nu ganske almindelig i Baltikum og den sydlige del af Finland. Det første svenske fund er fra 2003, men sad fejlbestemt i et par år, og *S. fumella* er fundet flere gange siden.

Sciota fumella (Eversmann, 1844) placeres i det danske katalog (Karsholt & Stadel Nielsen, *in press*) efter *Pempeliella dilutella* (Denis & Schiffermüller, 1775). (P. Falck)

Sciota lucipetella (Jalava). B: VA99 Øster Sømarken, 1 stk. 3.vii.2011 (P. Falck, J. Møller). **Ny for Danmark.**

Arten (Fig. 9) er let genkendelig på sine strågule forvinger med sort iblanding, der er særlig tydelig langs forkanten. *S. lucipetella* ligner således ikke andre arter i slægten, men kan muligvis forveksles med *Selagia argyrella* (Denis & Schiffermüller, 1775), der dog er betydeligt større og har en tydelig midtplet på forvingen.

Hangenitalierne afbildes hos Jalava (1978).

Biologien er ukendt. De fleste eksemplarer er taget på lys, og flyvetiden er fra midt i juni til begyndelsen af august.

Arten er først beskrevet i 1978 på grundlag af 7 eksemplarer fra Finland (Jalava, 1978). Den er siden fundet i Estland, Letland samt Rusland (Syd-Karelen, europæiske del af Rusland til Ural). Det danske eksemplar er taget i lysfælde og er uden tvivl et migrerende eksemplar, da der samme nat blev taget flere eksemplarer af *Sciota fumella* (Eversmann, 1844) og *Thetidea smaragdaria* (Fabricius, 1787).

Sciota lucipetella (Jalava, 1978) placeres i det danske katalog (Karsholt & Stadel Nielsen, *in press*) efter *S. fumella* (Eversmann, 1844). (P. Falck)

Sciota rhenella (Zinck.). LFM: UA39 Mandemarke, 1 stk. 5.-19.vii.2011 (O. Karsholt); B: VA99 Sømarken, 1 stk. 12.vi.2011 (P. Falck, J. Møller), WB00 Grisby, 1 stk. 27.vii.2011 (P. Falck, J. Møller). **Ny for LFM.**

Selagia argyrella (D. & S.). B: VA99 Øster Sømarken, 1 stk. 20.vii.2011, WB00 Saltuna, 1 stk. 20.vii.2011 (P. Falck, J. Møller), B: VA99 Slusegård, 4 stk. 26.vii.-4.viii.2011 (M. Andersen).

Laodamia faecella (Zell.). NEZ: UB47 Assistens Kirkegård, 1 stk. 19.-26.vii.2011 (P. Falck, F. Vilhelmsen).

Nephopterix angustella (Hb.). EJ: NH71 Ajstrup Strand, 1 stk. 4.ix.2011 (S. B. Christensen), PH14 Glatved Strand, 1 stk. 5.-19.ix.2011 (P. E. Jørgensen).

Acrobasis tumidana (D. & S.). NWZ: PG48 Sanddobberne, 1 stk. 14.vii.2011 (E. Palm). **Ny for NWZ.**

Fig. 10. *Ephestia unicolorella* Stgr. ♂, Belgien, 17 mm.

Apomyelois bistriatella (Hulst). NEJ: NJ88 Ålbæk, 1 stk. 4.vii.2011 (K. Sørensen).

Ephestia unicolorella Stgr. WJ: Blåvand, 1 stk. 2.-16.ix.2011 (P. Falck, V. Hansen). **Ny for Danmark.**

Arten (Fig. 10) blev indtil 2002 anset for at være en underart af *Ephestia parasitella* Staudinger, 1859, men Leraut (2002) argumenterede på baggrund af forskelle i udseendet samt små genitalforskelle for at give *E. unicolorella* artsstatus. I Danmark kan arten især forveksles med *E. elutella* (Hübner, 1796). Den kendes på, at forvingerne er musegrå næsten uden iblanding af rustrøde skæl, mellemlinierne er tydeligere, og desuden er de to midtpletter tydelige, meget lig en *Phycitodes*. Hos hannen ses gullige duftskæl ved basis af bagvingerne.

Der er tydelig forskel på de to arters genitalier; disse afbildes hos Leraut (2002).

Udbredelsen er lidt usikker pga. sammenblandingen med *E. parasitella*. Leraut (2002) har kun set *E. parasitella* fra Nordafrika, Spanien, det sydlige Frankrig samt Schweiz; de øvrige undersøgte dyr refererer til *E. unicolorella*. Nærmest er arten fundet i England, Holland, Belgien og Tyskland.

Larven lever sandsynligvis på tørt plantemateriale samt på bær og døde grene af *Hedera helix* (Vedbend) (Goater, 1986). Arten fanges oftest på lys.

Ephestia unicolorella Staudinger, 1881 placeres i det danske katalog (Karsholt & Stadel Nielsen, *in press*) efter *E. elutella* (Hübner, 1796). (P. Falck)

CRAMBIDAE

Ecpyrrhorhoe rubiginalis (Hb.). B: WB00 Grisby, 1 stk. 22.vii.2011 (P. Falck, J. Møller).

Nascia ciliaris (Hb.). NEJ: NJ70 Lille Vildmose, 1 stk. 9.vii.2010 (F. Helsing), NJ71 Høstemark, 1 stk. 6.-16.vi.2011 (K. Knudsen); NWZ: PG47 Føllenslev, 2 stk. 8.vi.2011 (E. Palm). **Ny for NEJ.**

Sclerocona acutellus (Ev.). EJ: PH58 Anholt, Ørkenen vest, 2 stk. 25.vi. og 7.vii.2009 (K. Gregersen, S. Kjeldgaard), NH92 Mols Bjerge, Fuglsø, 1 stk. 12.vii.2011 (S. B. Christensen); NEJ: NJ70 Lille Vildmose, 1 stk. 31.vi.-7.vii.2011 (F. Helsing). **Ny for NEJ.**

Ostrinea palustralis (Hb.). NEZ: UB28 Veksø, 1 stk. 7.vi.2011 (B. Skule).

Agrotera nemoralis (Scop.). EJ: PH14 Glatved Strand, 1 stk. 8.-15.vi.2011 (P. E. Jørgensen); NEZ: UC10 Ølsted By, 1 stk. 5.vi.2010 (K. Bech).

Diasemia reticularis (L.). B: WB00 Grisby, 1 stk. 22.vii.2011, WB00 Årdsdale, 1 stk. 22.vii.2011, WB00 Saltuna, 1 stk. 22.vii.2011, VA99 Vester Sømærken, 1 stk. 28.vii.2011 (P. Falck, J. Møller). Ikke fundet i Danmark siden begyndelsen af 1980'erne.

Evergestis frumentalis (L.). LFM: PF39 Onsevig, 1 stk. 1.-7.vi.2011 (F. Vilhelmsen), UB39 Mandemærke, 1 stk. 5.-23.vi.2011 (O. Karsholt); B: WB00 Grisby, 1 stk. 7.vi.2011, VA99 Vester Sømærken, 1 stk. 7.vi.2011, WB00 Saltuna, 2 stk. 8.-14.vi.2011 (P. Falck, J. Møller).

11. *Pseudobissetia terrestrellus* (Chr.). Fig. 11a. ♀, Danmark, NEZ: Hundige, 22 mm. Fig. 11b, f. *hypenalis* (Rbl.), ♂, Grækenland, Kreta. 23 mm.

Pseudobissetia terrestrellus (Christoph). NEZ: UB36 Hundige, 1 stk. 3.vii.2011 (M. Andersen). **Ny for Danmark.**

Arten (fig. 11a) kan især kendes på de ensfarvede, lyst brunlige eller hvidlige, tilspidsede forvinger, samt på de meget lange, fremadrettede labialpalper. Formen *hypenalis* (Rebel, 1910) (fig. 11b), der har en sort midtplet og en lys ydre mellemlinje på forvingen, er muligvis artsforskellig fra hovedformen (Bleszyński, 1965).

De karakteristiske genitalier er afbildet hos bl.a. Slamka (2008) og Fazekas & Lévai (2012).

Biologien er dårligt kendt. Larven skal leve på *Zea mays* (Majs) og muligvis andre græsser. Sommerfuglen flyver fra maj til september i to generationer og angives at foretrække fugtige steder (Bleszyński, 1965; Slamka, 2008; Fazekas & Lévai, 2012). Det danske eksemplar er fanget i lysfælde.

Udbredelsen strækker sig fra Nordafrika over Mellemøsten og Kaukasus til Central- og Østasien (Bleszyński, 1965; Sinev, 2008). *P. terrestrellus* blev først meldt som ny for Europa fra Rumænien i 1965 (Bleszyński, 1965). Den er desuden fundet i Grækenland, Bulgarien, Italien og Spanien (Slamka, 2008), og siden 2008 i Ungarn (Fazekas & Lévai, 2012). Det hidtil nordligste fund i Europa er fra det sydøstlige Østrig i 2005 (Kettner, 2012).

Fazekas & Lévai (2012) argumenterer for, at *P. terrestrellus* er en overset art i Ungarn. Det er i hvert fald ikke tilfældet i Danmark. Selv om indslæbning ikke kan udelukkes, finder vi det sandsynligt, at det danske eksemplar er kommet hertil med vinden. Netop den 3. juli blev der fanget yderligere to pyralider som nye for Danmark (se ovenfor).

Pseudobissetia terrestrellus (Christoph, 1885) placeres i det danske katalog (Karsholt & Stadel Nielsen, *in press*) efter *Chilo luteellus* (Motschulsky, 1866). (M. Andersen, O. Karsholt)

Crambus ericella (Hb.). LFM: UB39 Mandemarle, 1 stk. 28.-30.vii.2011 (O. Karsholt).

Catoptria osthelderi (Latt.). NEJ: PJ25 Læsø, Højsande, 2 stk. 29.vii. og 1.viii.2008 (S. B. Christensen).

Catoptria verellus (Zinck). F: PF06 Gulstav, 7 stk. 12.vii.2011 (J. Trepax), PF18 Vindeby-Lindelse, 1 stk. 12.vii.2011 (J. Trepax); NEZ: UB47 København (flere steder), i antal 29.vi.-3.viii. 2011 (P. Falck, O. Karsholt, F. Vilhelmsen). **Første fund fra NEZ efter 1959.**

Arten optrådte i hundredevis flere steder i det indre København. Den var sidst fundet i Nordsjælland i 1800-tallet.

Pediasia luteella (D. & S.). B: VB80 Arnager, 1 stk. 19.vi.2011 (P. Falck, J. Møller).

Pediasia contaminella (Hb.). NEJ: PJ25 Læsø, Højsande, 1 stk. 29.vii.2008 (S. B. Christensen). **Ny for NEJ.**

Listen for 2011 er udarbejdet på grundlag af indberetninger fra: M. Andersen, Hundige; K. Bech, Ølsted; S. B. Christensen, Åbyhøj; K. Gregersen, Sorø; F. Helsing, Risskov; P. E. Jørgensen, Århus C; S. Kjeldgaard, Anholt By; Kr. Knudsen, Bælum; N. Lykke, Otterup; A. Madsen, Stubbekøbing; E. Palm, Højer; U. Seneca, Kalundborg; Kurt Sørensen, Ålbæk; P. Szyska, Gedesby pr. Gedser; K. Sørensen, Ålbæk; J. Trepax, Lindelse; E. Vesterhede, Kastrup – samt forfatterens egne fund.

Vi har desuden medtaget fund gjort af følgende nulevende personer: E. Brusgaard, Nykøbing Mors; H. Enghoff, Gentofte; V. Hansen, Hinnerup; J. Møller, Åkirkeby; F. J. Nielsen, Kokkedal; G. Pallesen, Beder; K. Schnack, Søborg; B. Skule, Veksø og B. K. Stephensen, Odense.

M. Mutanen, Zoologisk Museum, Oulu, Finland har bidraget med oplysninger om DNA barkoderne hos *Oegoconia*. M. Andersen og B. Skule har venligst medvirket ved udarbejdelsen af kommentarerne.

Vi bringer en tak til alle, der har medvirket til, at denne liste kan give et så fyldestgørende billede som muligt af småsommerfuglesæsonen 2011.

Litteratur

Barrett, C. G., 1882. Notes on British Tortrices. *Entomologist's monthly Magazine* 19: 58–59.

Błęszyński, S., 1965. Crambinae. In H. G. Amsel, F. Gregor & H. Reisser (eds): *Microlepidoptera Palaearctica* 1: i-xlvii, 1-552; 2: pls 1-333. Wien.

Bech, K., F. Helsing, L. Jensen, S. Kjeldgaard, K. Knudsen, E. S. Larsen, H. E. Møller & P. Szyska, 2012. Fund af storsommerfugle i Danmark 2011. *Lepidoptera* 10(3) (Tillæg): 1-60.

Buhl, O. (ed.), 2012. *Danske småsommerfugle 1927-2010*. Version 7. <http://zoologi.snm.ku.dk/Forskning/Entomology/>

Buhl, O., P. Falck, B. Jørgensen, O. Karsholt, K. Larsen & F. Vilhelmsen, 2001. Fund af småsommerfugle fra Danmark i 2000 (Lepidoptera). *Entomologiske Meddelelser* 69: 69-79.

Buhl, O., P. Falck, O. Karsholt, K. Larsen & F. Vilhelmsen, 2011. Fund af småsommerfugle fra Danmark i 2010 (Lepidoptera). *Entomologiske Meddelelser* 79: 117-140.

Buhl, O., O. Karsholt, K. Larsen, E. Palm & K. Schnack, 1987. Fund af småsommerfugle fra Danmark i 1984 (Lepidoptera). *Entomologiske Meddelelser* 54: 97-112.

Buszko, J., 1996. Urodoidea. P. 158. In: O. Karsholt & J. Razowski (eds): *The Lepidoptera of Europe, A Distributional Checklist*. 380 pp. Stenstrup.

Elsner, G., P. Huemer, P. & Z. Tokár, 1999. *Die Palpenmotten (Lepidoptera, Gelechiidae) Mitteleuropas*. 208 pp. Bratislava.

Fazekas, I. & S. Lévai, 2012. A *Chilo luteellus* (Motschulsky, 1866), a *Ch. suppressalis* (Walker, 1863) és a *Pseudobissetia terrestrellus* (Christoph, 1885) magyarországi előfordulásáról = On the occur-

- rence of *Chilo luteellus* (Motschulsky, 1866), *Ch. suppressalis* (Walker, 1863) and *Pseudobissetia terrestrellus* (Christoph, 1885) in Hungary (Lepidoptera: Crambidae). *Microlepidoptera.hu* 3: 29-35.
- Fredriksen, S., F. N. Rasmussen & O. Seberg (eds), 2006. *Dansk Flora*. 701 pp. København.
- Goater, B., 1986. British Pyralid Moths – A Guide to their Identification. 175 pp. Colchester.
- Gregersen, K., 2006. *Monochroa sepicolella* (Herrich-Schäffer, 1854) (Gelechiidae) klækket fra Öland. *Lepidoptera* 9(1): 27-28.
- Harper, M. W., J. R. Langmaid & A. M. Emmet, 2002. Oecophoridae. In: A. M. Emmet & J. R. Langmaid (eds.): *The Moths and Butterflies of Great Britain and Ireland* 4(2): 43-177, pls 1-5.
- Heppner, J., 1997. *Wockia asperipunctella* in North America (Lepidoptera: Urodidae: Galacticinae). *Holarctic Lepidoptera* 4(2): 73-74.
- Jalava, J., 1978. *Nephoterix lucipetella* n. sp. from southern Finland. *Entomologica scandinavica* 9: 317-318.
- Karsholt, O. & E. S. Nielsen, 1976. *Systematisk fortegnelse over Danmarks sommerfugle*. 128 pp. Klampenborg.
- Karsholt, O. & P. Stadel Nielsen, *in press*. *Revideret fortegnelse over Danmarks sommerfugle*. København.
- Kettner, M. 2012. *Pseudobissetia terrestrellus* (Christoph, 1885). http://www.lepiforum.de/cgi-bin/lepiwiki.pl?Pseudobissetia_Terrestrellus (visited 27.4.2012).
- Kort & Matrikelstyrelsen, 2001. *Danmark 1:100.000. Topografisk Atlas*. 5. udg. 224 pp. København.
- Kyrki, J. 1988. The systematic position of *Wockia* Heinemann, 1870, and related genera (Lepidoptera: Ditrysia: Yponomeutidae auct.). *Nota lepidopterologica* 11: 45-69.
- Larsen, C. S., 1927. Tillæg til fortegnelse over Danmark Microlepidoptera. *Entomologiske Meddelelser* 17: 7-211.
- Leraut, P., 2002. Contribution à l'étude des Phycitinae (Lepidoptera, Pyralidae). *Nouvelle Revue d'Entomologie* (N. S) 19: 141-177.
- Mutanen, M., L. Aarvik, P. Huemer, L. Kaila, O. Karsholt & K. Tuck, 2012a. DNA barcodes reveal that the widespread European tortricid moth *Phalonidia manniana* (Lepidoptera: Tortricidae) is a mixture of two species. *Zootaxa* 3262: 1–21.
- Mutanen, M., L. Aarvik, J.-F. Landry, A. Segerer & O. Karsholt, 2012b. *Epinotia cinereana* (Haworth, 1811) bona sp., a Holarctic tortricid distinct from *E. nisella* (Clerck, 1759) (Lepidoptera: Tortricidae: Eucosmini) as evidenced by DNA barcodes, morphology and life history. *Zootaxa* 3318: 1-25.
- Palm, E., 1986. Nordeuropas prydvinger (Lepidoptera: Oecophoridae) – med særligt henblik på den danske fauna. *Danmarks Dyreliv* 4: 1-247.
- Pierce, F. N. & J. W. Metcalfe, 1922. *The Genitalia of the Group Tortricidae of the Lepidoptera of the British Islands*. Xxii + 101 pp., 34 pls.
- Razowski, J., 2002. Tortricinae and Chlidanotinae. *Tortricidae (Lepidoptera) of Europe* 1: 1-247. Bratislava.
- Sinev, S. (ed.), 2008. *Catalogue of the Lepidoptera of Russia*. 425 pp. St. Petersburg & Moscow.
- Slamka, F., 1995. *Die Zünslerfalter (Pyraloidea) Mitteleuropas*. 112 pp., Bratislava.
- Slamka, F., 2008. Crambinae & Schoenobiinae. *Pyraloidea (Lepidoptera) of Europe*. 1-223. Bratislava.
- Svensson, I., 1980. Anmärkningsvärda fynd av Microlepidoptera i Sverige 1979. *Entomologisk Tidskrift* 101: 75-86.
- Svensson, I., 2006. *Nordens vecklare (Lepidoptera, Tortricidae)*. 349 pp. Lund.
- Zagulajev, A. K., 1990. Family Plutellidae Pp. 473-551. In G. S. Medvedev (ed.): *Keys to the Insects of the European Part of the USSR* 4(2): 1-1092. Leningrad.